

Innhold

Forord	11
---------------------	----

Kapittel 1

Forsknings- og utviklingsarbeid i skolen	13
---	----

Hva er forskning?	15
-------------------------	----

Forskning i skolen og forskning på skolen	16
---	----

Forskningens grunnbegreper – teori og empiri	18
--	----

Teori og teoretiske perspektiver	19
--	----

Bokens oppbygging	24
-------------------------	----

Kapittel 2

Skolen som forskningsfelt	27
--	----

Skolens kjernevirksomhet – lærer og elev	28
--	----

Skolen som organisasjon	30
-------------------------------	----

Skolen som samfunnsinstitusjon	33
--------------------------------------	----

Skolen som forskningsfelt	35
---------------------------------	----

Variansperspektivet	36
---------------------------	----

Prosessperspektivet	37
---------------------------	----

Systemperspektivet	39
--------------------------	----

Skolen som aktivitetssystem	41
-----------------------------------	----

Avslutning	43
------------------	----

Kapittel 3

Det epistemologiske utgangspunktet	44
Positivismen	45
Konstruktivismen	48
Post-positivismen	50
Avslutning	52

Kapittel 4

Utvikling av problemstilling	55
Fra en vid til en spisset problemstilling	56
Hva kjennetegner en god problemstilling?	58
Utvikling av problemstilling – litteraturstudier	61
«Usystematiske» litteraturstudier	62
Systematiske litteraturstudier	63
Avslutning	66

Kapittel 5

Forskningsdesign	68
Casestudier	70
Enkelcasestudier	71
Enkelcase og etnografiske studier	73
Komparative casestudier	75
Eksperimentelle casestudier	77
Det kontrollerte eksperimentet	79
Liten N-studie	81
Fenomenologiske studier	83
Narrative studier	85
Stor N-studie	86
Tverrsnittsundersøkelser	87
Tidsseriestudier	88
Kohortstudier	90
Panelundersøkelser	91
Forskningsdesign – en oppsummering	92

Kapittel 6

Det kvalitative og det kvantitative	95
«Metodedebatten»	96
Den kvantitative metodens historiske utgangspunkt	99

Den kvalitative metodens historiske utgangspunkt	101
Data om den sosiale virkelighet – tall versus ord?	105
Deduktivt, induktivt og abduktivt	107
Fra individ eller helhet til individ i kontekst	110
Fra nærhet eller distanse til nærhet og distanse	111
Det refleksive idealet	113
Oppsummering og konklusjon	115

Kapittel 7

Kvalitative datainnsamlingsmetoder	118
Observasjon som datainnsamlingsmetode	118
Ulike observatørroller	120
Intervju som datainnsamlingsmetode	122
Former for intervju	123
Ansikt-til-ansikt	123
Intervju via Teams, Zoom eller andre digitale plattformer	124
Telefonintervju	125
Skriftlig intervju – e-post og nettpat	125
Intervju – grad av strukturering	126
Det strukturerte intervjuet	126
Det ustrukturerte intervjuet	127
Det semistrukturerte intervjuet	127
Spørsmål som hjelper forskeren til å forstå	128
Oppfølgingsspørsmål	129
Inngående spørsmål	129
Modeller for spørsmål	131
Spørsmål i konkret forskning	131
Oppklaringsspørsmål	132
Ulike metodiske tilnærminger og spørsmål	132
Fokusgruppeintervjuet	133
Kombinasjon av metoder	134
Praktiske råd	137
I sammenheng med observasjon	137
I sammenheng med intervju	138
Forskerrollen og tilgang til feltet	139

Kapittel 8

Kvalitativ dataanalyse	145
Konstant komparativ analysemetode: utgangspunkt og hensikt	147
Teoriens betydning når den konstant komparative analysemetoden brukes	147
Analyseprosedyrer i den konstant komparative analysemetoden	150
Memoer og diagrammer og «forfining» av kategorier	157
Validering av teorien	157
Analyse av en pågående prosess	158
Kontekstuelle forhold i analysen	159
Å stille spørsmål og å sammenligne	159
Strategier i analysearbeidet	161
«Far-out comparisons»	161
«Flip-flop»-strategien	161
Vinke med det røde flagget	162
Mer spesifikke analysemetoder	162
Analyse av casestudier	162
Etnografisk analyse	164
Fenomenologisk analyse	165
Narrativ analyse	167
Tekstanalyse	168
Samtaleanalyse	169

Kapittel 9

Kvantitative datainnsamlingsmetoder	171
Den kvantitative metodens logikk	172
Operasjonalisering	173
Utforming av spørsmål og svar	176
Utforming av svaralternativer – målenivå	176
Utforming av spørsmål	184
Datainnsamlingsmetoder	189
Webbasert spørreskjemaundersøkelser – styrker og svakheter	190
Sterke sider	190
Svake sider	192
Utsending av spørreskjema – praktiske hensyn	193
Hvem skal spørres?	196

Kapittel 10

Kvantitativ dataanalyse	198
Koding.....	198
Univariat analyse – svarfordelingen på ett spørsmål.....	199
Fordelinger – absolutte, proporsjonale og prosentvise	199
Fordelinger – grafiske fremstillinger	200
Mål på sentraltendens og spredning.....	202
Variabler på kategorisk målenivå.....	203
Variabler på rangordnet eller metrisk målenivå.....	204
Bivariat analyse – samvariasjon mellom to variabler	207
Tabeller og prosentdifferanser	207
Sammenligning av gjennomsnitt	209
Statistiske mål på samvariasjon	210
Lineær og ikke-lineær samvariasjon	217
Dummy-variabler – variabler med to verdier.....	218
Regresjonsanalyse	219

Kapittel 11

Forskningens kvalitet – tolkning, gyldighet og pålitelighet	223
Metodologisk drøfting – gyldighet (validitet) og pålitelighet (reliabilitet).....	226
Pålitelighet (reliabilitet).....	227
Indre gyldighet (intern validitet).....	232
Begreper og virkelighet.....	232
Kausalitet – årsak og virkning.....	236
Triangulering	239
Overførbarhet (ytre gyldighet)	241
Naturalistisk generalisering.....	242
Statistisk generalisering.....	243
Undersøkelsens kvalitet	245

Kapittel 12

Arbeidet med masteroppgaven	247
Etiske retningslinjer	248
Personvern og EUs personvernforordning.....	249
Anonymitet og konfidensialitet	250
Konfidensialitet, registrering og oppbevaring av data.....	250
Presentasjon av data.....	251

Frivillig, informert og utvetydig samtykke.....	252
Frivillighet.....	252
Kompetanse.....	252
Full informasjon.....	252
Forståelse.....	252
Samtykkeerklæring.....	253
Etiske dilemmaer.....	253
Masteroppgaven.....	254
Oppgavens innledning.....	256
Teori og relatert forskning.....	257
Metode og empiri.....	258
Analyse av kvalitative data.....	259
Sitater i teksten.....	262
Analyse av kvantitative data.....	263
Drøfting.....	266
Avslutning.....	267
Referanser	268
Meldinger til Stortinget og offentlige utredninger (NOU).....	283
Vedlegg 1	284
Vedlegg 2	286
Sluttnoter	288
Stikkordregister	291